
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Α' ΠΟ ΤΗΣ ΓΕΝΝΗΣΕΩΣ ἄχρι τῆς τελευτῆς
Φιλίππου τῆ βασιλείας τῶν Μακε-
δόνων.

Οἱ Μακεδόνες ἐθεωροῦντο ἕως τώρα ὡς ἀνάξιοι τῆς κοινῆς τῆ συμμαχικῆ σώματος τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὡς ἀλλοεθνεῖς καὶ ὁπωσῶν ἡμιβάρβαροι, οἱ ὅποιοι ἐκαυχῶντο μὲν Ἑλληνες τὸ γένος, διέφερον δὲ αὐτῶν κατὰ τε τὰ ἦθη καὶ κατὰ τὴν πολιτείαν, ὄντες ὑποτελεῖς, καὶ ὀλίγην ἢ μηδεμίαν ἔχοντες μετὰ τῆς μητρικῆς αὐτῶν χώρας κοινῆν, καὶ πολιτευόμενοι κατὰ τὰς ἐγχωρίας, καὶ ἐκ τούτου ἐξ ἴσου καταφρονέμενοι ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ πρῶτος ὁπωσῶν γνωστὸς βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας εἶν' ὁ Κάρανος, Ἀργεῖος τὸ γένος καὶ κατὰ τινὰς ὁ ἰσ' ἀπὸ τῆ Ἡρακλέως. Ἐπὶ ταύτῃ τῇ ὑποθέσει σφριζόμενος ὁ Φίλιππος ἔπειτα, ἐκήρυττεν ἑαυτὸν Ἡρακλεΐδην, καὶ ἐζήτηι θεϊκὰς τιμὰς. Ὁ Κάρανος παρακινούμενος ὑπὸ τῆ χρησμῶ, καὶ συναγαγὼν πολλὰς συμπατριώτας, ὡς λέγουσιν, ἔλθων κατέκρησεν

π. χ 830. εἰς τὰ μέρη τῆς Μακεδονίας, ὅτε γενόμενος βασι-
 λεύς, ἔ βασιλεύσας 28 χρόνους, ἀφῆκε τὰ πηδά-
 λια τῆς βασιλείας εἰς τὸς ἕξ αὐτῆ κατὰ διαδοχὴν
 ἄχρι τῆ παρόντος καιρῆ, περὶ ἧ ὁ λόγος. Ἀλλὰ πο-
 λὺ ὀλίγη ἄξια συμβάντα ἀναφέρει ἡμῖν ἡ ἱστορία περὶ
 τέτων τῶν βασιλέων, οἱ ὅποιοι ἠγωνίζοντο διαυθεν-
 τεύόμενοι μάλιστα ἐναντίον τῶν ἐπιδρομῶν τῶν πλη-
 σιοχώρων ἔθνῶν, ἔ ἰδιαιτέρως γνωστοὶ μόνον διὰ τὰς
 πολλὰς σφαγὰς ἔ τυραννίας (1).

π. χ. 390. Ἀμύντας ὁ Β', ὁ πατὴρ τῆ Φιλίππου, ἐβασί-
 λευε τῷ γ' χρόνῳ τῆς μετ' Ὀλυμπιάδος· πολεμέμε-
 νος δὲ τὸν μετέπειτα χρόνον ἀπὸ τῆς Ἰλλυριῆς, ἔ
 ἕσρηθεὶς τῆ πλείσθε μέρους τῆς βασιλείας, ἔ μὴ ἔχων
 ἐλπίδα πρὸς ἀνάκτησιν αὐτῆς, προσέδραμεν εἰς τὸς
 Ὀλυθίους, ἔ πρὸς περισσοτέραν πειθῶ ἐχάρισεν αὐ-
 τοῖς πολλὴν γῆν, ὅσην εἶχε πλησίον τῆς πόλεως αὐ-
 τῶν. Ὅτε δὲ ἐπεβεβαιώθη εἰς τὸν θρόνον ἀπὸ τῆς
 Θετταλῆς, ἠθέλησε νὰ κυριεύσῃ πάλιν τὴν γῆν,
 τὴν ὁποίαν μόνον διὰ τὰς κακὰς περιστάσεις ἠναγκάσθη
 νὰ παραδώσῃ εἰς τὸς Ὀλυθίους. Τῆτο ἔδωκεν ἀφορ-
 μὴν πολέμου, ἔ ὁ Ἀμύντας μὴ δυνάμενος ν' ἀντιπο-
 λεμήσῃ εἰς τοῖτον δυνατὸν ἔθνος, ἔλαβε βοήθειαν
 ἀπὸ τῆς Ἑλληνας, ἔ μάλιστα ἀπὸ τῆς Ἀθηναίους,
 ἔ ἔτως ἠδυνήθη νὰ σμικρύνῃ τὴν δύναμιν τῶν Ὀλυ-
 θίων, οἱ ὅποιοι ἐπακείλυν ἔ αὐτὴν τὴν παντελεῆ καὶ
 ταχεῖαν αὐτῆ καταστροφὴν.

Ὁ Ἀμύντας ἀποθανὼν τῷ κδ' ἔτει τῆς βασι-
 λείας, ἐγκατέλιπε τρεῖς γνησίους υἱὸς, τὸν Ἀλέξαν-
 δρον, Περδίκκην ἔ Φίλιππον, ἐξ ὧν ὁ μὲν πρωτότο-
 κος Ἀλέξανδρος ἐβασίλευσε μόνον ἕνα χρόνον, ὁ δὲ

(1) Ὅρα περὶ τέτων ἔ τῶν ἐπομένων Ἡρόδ. Η' ἔ Διόδ. Ις'.

δευτερότοκος Περδίκκας ἀντεπολεμείτο μὲν ἀπὸ Παυ- π. χ. σανίαν τινὰ τῆ βασιλικῆ γένεος, ὁ ὁποῖος ἐκυρίευσεν 371. μερικὰ κάστρα, βοηθούμενος δὲ ὑπὸ τῆ Ἰφικράτης, τῆ Ἀθηναίῃ στρατηγῆ, ἐδίωξε τὸν ἄρπαγα, καὶ ἔτις ἐβεβαιώθη ἐπὶ τὸν θρόνον· ὡς τὸσον δὲν ἐβασίλευσε πολὺν χρόνον ἡσυχος, ἐπειδὴ Πτολεμαῖος ὁ Ἀλωρίτης, νόθος υἱὸς τῆ Ἀμύντε, ἐζήτηί τὴν βασιλείαν ὡς αὐτῷ ἀνήκεσαν (1). Τότε συμφωνήθη ἑκατέρωθεν νὰ καταστήσωσιν αἰρετοκριτὴν τὸν Θηβαῖον Πελοπίδαν, ἄνδρα ἀγαθὸν καὶ ἀνδρείον. Οὗτος κρίνας εἰς χάριν τῆ Περδίκκα, καὶ κρίνων ἀναγκαῖον νὰ λάβῃ ἀσφάλειαν ἀπ' ἀμφοτέρωτα τὰ μέρη πρὸς παρατήρησιν τῶν ἄρθρων τῆς συμφωνίας, ὅσα ἐδέχθησαν οἱ δύο ἀνταγωνισαί, ἔλαβε πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν τότε δεκαετῆ Φίλιππον μεθ' ἑαυτῆ εἰς τὰς Θήβας (2), ὅπε ἔτος διέτριψεν ἰκανὸν χρόνον. Ἡ μήτηρ αὐτῆ Εὐρυδίκη, ἡ ὁποία ὑπερηγάπα τῆτον τὸν νεώτερον υἱὸν, παρεκάλεσε τὸν Πελοπίδαν νὰ τὸν ἀνατρέψῃ ἀξίως τῆς γεννήσεώς τε καὶ τῆς πόλεως, ὅπε ἤρχετο ὡς ὄμηρος (ἀμάνετι). Ὁ Πελοπίδαν παρέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν Ἐπαμινώνδαν, ὅσις εἶχε τότε διδάσκαλον τῆ ἡῆ τε Πυθαγόρειον φιλόσοφον ἔνδοξον. Ὁ Φίλιππος ὠφελήθη πολὺ ἀπὸ τὰ μαθήματα τῆ διδασκάλε, μάλιστα δὲ ἀπ' ἐκεῖνα τῆ Ἐπαμινώνδε, μετὰ τῆ ὁποῖα ἐσράτευσεν ἀναμφιστόλως πολλάκις, ἂν καὶ δὲν ἀναφέρει περὶ τῆτε παντάπασιν ἡ ἰσορία. Αὐτὸς δὲν ἐδύνατο νὰ εὕρη

(1) Πλάτ. ἐν Πέλοπ. Αἰχίν. περὶ παραπρεσβ.

(2) Λέγουσιν, ὅτι ὁ Φίλιππος ἐδόθη καὶ ἄλλοτε ἀπὸ τὸν πατέρα τε καὶ ἀπὸ τὸν ἀδελφὸν Ἀλέξανδρον ὡς ὄμηρος εἰς τὰς Ἰλλυρίας.

διδάσκαλον τοιούτον πολεμικόν κ' πολιτικόν, οἷον ἐκεῖνον τὸν περίβλεπτον Θηβαῖον, ὁ ὁποῖος ἦτο κ' μέγας στρατηγὸς κ' μέγας φιλόσοφος, ἦγεν ἀνὴρ συνετὸς κ' ἐνάρετος. Ὁ Φίλιππος, ὅστις ἐκαυχᾶτο πολὺ, ὅτι ἐχρημάτισε μαθητὴς τῆς, αὐτὸν εἶχε πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν ὡς εἰκόνα τῆς ἀρετῆς. Εὐτυχέστατος, εἰάν ἤμπορει γὰρ τὸν μιμηθῆναι κατὰ πάντα. Ἴσως ἀπ' αὐτῆς ἐδανείσθη τὸ εἰς τὸν πόλεμον δρασικὸν κ' τὸ εἰς πᾶσαν ὠφέλιμον περίεσιν πρόθυμον, τὰ ὅποια εἶδεν τὸ κολλοσημῶριον τῆς ἀξίας ἐκεῖνος τῆς μεγάλης ἀνδρὸς ἀπετέλεον, ἐπειδὴ τὸ μέτριον, τὸ δίκαιον, τὸ ἀκερδὲς τῆς ψυχῆς, τὸ εἰλικρινὲς, τὸ μεγαλόψυχον κ' τὸ ἐπιεικὲς, ὅλ' αὐταὶ αἱ ἀρεταὶ, δι' ὧν ἐχαρακτηρίζετο μέγας ὁ Ἐπαμινώνδας, ἦσαν πάντα ἄγνωστοι εἰς τὸν Φίλιππον, ὁ ὁποῖος ἔτε ἐκ φύσεως αὐτὰς εἶχεν, ἔτε ποτὲ ἀπεμιμήθη.

Οἱ Θηβαῖοι ἠγνόουν παντάπασιν, ὅτι ἀνέτρεφον τότε τὸν μέγιστον ἐχθρὸν τῆς Ἑλλάδος, τὸν Φίλιππον, ὁ ὁποῖος διατρίψας ἐν ταῖς Θήβαις ἐννέα ἢ δέκα χρόνους, κ' ἀκέσας ὅτι συνέβη ἐπανάστασις εἰς τὴν Μακεδονίαν, ἔφυγεν ἀπὸ τὰς Θήβας κρυφίως, κ' ἐπιταχύων τὴν ὁδοιπορείαν τῆς, ἦλθε κ' εὔρε τὴν Μακεδόνα τεταραγμένους κ' τεθορυβημένους διὰ τε τὸν θάνατον τῆς βασιλέως Περδίκκῆς, ὁ ὁποῖος ἐφονεύθη ἐν τῇ μάχῃ ἀπὸ τῆς Ἰλυριῆς, κ' μάλις διὰ τῆς ἰσαριθμῆς ἐχθρῆς κ' γείτονας. Οἱ μὲν Ἰλυριοὶ παρεσκευάζοντο νὰ ἔμβωσιν εἰς τὸ βασίλειον μὲ ἀξιολόγους δυνάμεις· οἱ δὲ Παιόνες ἔβλαπτον τὴν χώραν μὲ παντοτεινάς ἐπιδρομάς· οἱ δὲ Θράκες ἀπεφάσισαν ν' ἀποκαταστήσωσιν εἰς τὸν θρόνον τὸν Παισαγίαν, ὁ ὁποῖος δὲν παρήτησε ποτὲ τὸ ζήτημά τε· κ' οἱ Ἀθηναῖοι ἔφερον τὸν Ἀφ-

γατον, παραγγείλαντες εἰς τὸν στρατηγὸν Μάντιαν
 νὰ τὸν βοηθήσῃ μὲ δυνατὸν σὸλον καὶ πολυάριθμον
 στρατεύμα. Ἡ Μακεδονία εἶχε τότε χρεῖαν ἀνδρῶς, καὶ
 αὐτὴ εἶχε νήπιον, τὸν Ἀμύνταν, ἰὸν τῷ Περδίκα καὶ
 νόμιμον κληρονόμον τῷ θρόνῳ. Ὁ Φίλιππος ἐβασίλευ-
 σεν ὀλίγον τινα χρόνον ὡς ἐπίτροπος τῷ νέῳ βασιλέως·
 ἀλλ' οἱ ὑπηκοοὶ δικαίως φοβέμενοι, κατεβίβασαν τὸν
 ἀνεψιὸν ἀπὸ τῷ θρόνῳ χάριν τῷ θεῷ, καὶ ἀντὶ τῷ νό-
 μιμου κληρονόμου ἔβαλον ἐπὶ τὸν θρόνον ἐκεῖνον, τὸν
 ὅποσον τὰ παρόντα πράγματα ἀπήταν, κατακεπει-
 σμένοι ὅτι ἐξ ἀνάγκης γίνεται καὶ νόμος μετάρθεσις. Ἀ-
 νέβη ἔν ὃ Φίλιππος ἐπὶ τὸν θρόνον εἰκοσιτεσσαραετῆς π. κ.
 ὧν τῷ πρώτῳ χρόνῳ τῆς ρε' Ὀλυμπιάδος. 360.

Οὐδέποτε εἶχον τὰ πράγματα τῶν Μακεδόνων
 χρεῖαν ἀνδρῶς νηνεχῆς καὶ δρασικῆς, ὅσον τὰ παρόντα, οἱ
 ὅποιοι ἦσαν περικυκλωμένοι ἀπὸ τόσους ἐχθρῶς, ὅσους
 εἶχον γείτονας. Οἱ Ἰλλυριοὶ ἐπαιρόμενοι ἐπὶ τῇ τε-
 λευταίᾳ νίκῃ, ἠτοιμάζοντο νὰ στρατεύσωσιν εἰς τὴν Μα-
 κεδονίαν μὲ μεγάλον στρατεύμα. Οἱ Παίονες ἔκαμνον
 καθημερινὰς ἐπιδρομὰς εἰς τὴν χώραν. Ὁ δὲ Παισα-
 νίας καὶ ὁ Ἀργαῖος ἐφιλονείκουν περὶ τῷ θρόνῳ, ὁ μὲν
 πρῶτος βοηθούμενος ὑπὸ τῶν Θρακῶν, ὁ δ' ἕτερος
 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι ἔπεμφαν ναυτικὴν δύ-
 ναμιν ἀξιόλογον καὶ τριχιλίς ὀπλίτας.

ἔχων ἔν ὃ Φίλιππος ἅμα τόσους ἐχθρῶς περὶ
 αὐτὸν, καὶ μάλιστα πρὶν σερεωθῆ εἰς τὸν θρόνον, ἐφρόν-
 τισεν ἐν πρώτοις νὰ κυριεύσῃ τὰς γνώμας τῶν ὑπη-
 κόων τε, καὶ ἀποκτήσῃ τὴν εὐνοϊάν των, καὶ νὰ παρα-
 σταρρύνη καὶ νὰ παρηγορήσῃ τὰς στρατιώτας, οἱ ὅποιοι
 ἀπολέσαντες πλείους ἢ 4,000 ἀνθρώπους εἰς τὴν τελευ-
 ταίαν μάχην μετὰ τῶν Ἰλλυριῶν, ἔγιναν πάντῃ ἀδύ-

μα ἔ περιφοβοί, εἰς ἃ ἔ εὐτύχησε διὰ τὴν φρονίμην ἐπιτηδειότητά τε ἔ διὰ τὴν μεγάλην τε πειθῶ. Μετὰ τῆτο ἠγωνίσθη νὰ γυμνάσῃ τὰς ὑπηκόους εἰς τὴν πολεμικὴν, ἔ νὰ διορθώσῃ τὰς ὀπλίσεις αὐτῶν ἔ τὰς τάξεις τὰς στρατιωτικὰς· ἔ τότε τὴν Μακεδονικὴν φάλαγγα πρῶτος αὐτὸς συνέστησεν, ἠ ὁποία ἔκαμε μετὰ ταῦτα πολλὰς ἀνδραγαθίας, ἔ ἐτελειοποίησεν ὑπέρπολυ τὴν ἀρχαίαν τακτικὴν τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι παρέταττον ἐν γένει τὸ πεζὸν στρατεύμα τόσον πυκνὰ, ὥσε ἀνθίστατο εἰς τὴν ὀρμὴν τῆ ἐχθρῆ ἀδιαχώρισον. ἠ σῶα φάλαγξ συνέστατο ἐκ 16,000 ἀνδρῶπων, ἔ πολλάκις ἐσήμαινε ἔ πᾶν ἄλλο τάγμα στρατιωτικόν, ἔ συχνάκις ὅλον τὸ πεζὸν στρατεύμα. Αὕτη δὲ ἠ παρὰ τῆ Φιλίππου ἐπινοηθεῖσα φάλαγξ ἐχημάτιζε κατὰ τὸν Πολύβιον παραλληλόγραμμον, ἔ συνέστατο ἀπὸ 5,000 ὀπλίτας, 16 ἀνδρῶπων τὸ βάθος ἔ 500 κατὰ τὸ μέτωπον. Οἱ στρατιῶται ἴσαντο τόσον πυκνὰ, ὥσε αἱ λόγχαι (σάρισσαι) τῆς πέμπτης τάξεως (ζυγῆ) ἐξείχον τριῶν ποδῶν ὑπὲρ τὴν γραμμὴν τῆ μετώπου· οἱ δὲ λοιποὶ μὴ δυνάμενοι διὰ τὴν μεγάλην ἀπόστασιν ἀπὸ τῆ μετώπου νὰ μεταχειρισθῶσι τὰς λόγχας, τὰς ἐπακομθεῖσαν εἰς τὰς ὦμους τῶν ἔμπροσθεν ἰσαμένων, ἔ κλείοντες τῆτες εἰς μίαν σειρὰν ὁμῆ, ἔ θλίβοντες εἰς τὰ πρόσω, παρεβοήθουν τὰς πρώτας τάξεις, ἔ ἔτως ἐγένετο ἠ ὀρμὴ τῶν φαλαγγιτῶν δυνατωτέρα ἔ ἀνικητοτέρα (1).

Α'φ' ἔ ὁ Φίλιππος διέταξεν ὁπωσῶν τὰ ἔσω τῆς βασιλείας, ἔσρεψε τὴν προσοχὴν εἰς τὰ ἔξω, θέλων νὰ ἐμποδίσῃ τὸν ἀπανταχόθεν ἐπικείμενον κίνδυνον.

(1) Πολύβ. ΙΖ'. Αἰλιαν. ΙΔ'. Διόδ. Ιε'.

γον. Διὸ καταπραΐνας μὲ δωρεὰς καὶ ὑποσχέσεις τὰς διαφορὰς μετὰ τῶν πλησιεστάτων ἐχθρῶν, ἔσρεψε τὰ ὄπλα κατὰ τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι ἐσράτευον εἰς τὴν Μεθώνην πρὸς βοήθειαν τῆ Ἀργαίᾳ, καὶ μάχη κατενίκησεν αὐτὸς. Ὁ θάνατος τῆ ἀποθανόντος ἐν τῇ μάχῃ Ἀργαίᾳ ἔπαυσεν εὐθὺς τὸν πόλεμον, ὅτι ὁ Φίλιππος ἀφήκε τὴν Ἀθηναίους, τὴν ὁποίαν εἶχεν εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆ, νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς τὰς Ἀθήνας ἐλευθέρως. Αὕτη ἡ μετριότης καὶ ἐπιείκεια ἔκαμον τόσην ἐντύπωσιν εἰς τὰς γνώμας τῶν Ἀθηναίων, ὥστε μετ' ἑπολυ ἔκαμον εἰρήνην μετ' αὐτῆ (1)· αὐτὸς δὲ ἐφύ- π. κ. λαξεν αὐτὴν τόσον χρόνον, ὅσον ἐχρειάσθη πρὸς κα- 359- ταδάμασιν τῶν ἄλλων ἐχθρῶν καὶ πρὸς ἀσφάλειαν τῆς βασιλείας τῆ.

Στρατεύει ἔν ὁ Φίλιππος πρὸς τὸ βόρειον μέρος, ὅπῃ ἐκήρυξε πόλεμον κατὰ τῶν Παιόνων, καὶ τὴν ὑποτάττει· ἔπειτα ὁρμᾷ ἐπὶ τὴν Ἰλλυριὴν, καὶ κατακόψας ἐν τῇ μάχῃ πλείους ἢ 7,000 αὐτῶν, τὴν ἀναγκάζει νὰ ἐγκαταλίπῃ ὅσους τόπους ἐκυρίευσαν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ. Εἶτα ἐκλείσσε τὸ πέραμα τῶν Θασίων· ἀλλ' ἴδε καλῶς, ὅτι εὐρίσκετο πάντοτε εἰς φόβον, ἐν ὅσῳ δὲν κυριεύσῃ τὴν Ἀμφίπολιν, ἡ ὁποία κειμένη εὐφυῶς πρὸς τὸν ποταμὸν Στρυμόνα, ἦτον ὡς εἰπεῖν ἡ κλεῖς αὐτῆ τῆ μέρης τῆς βασιλείας τῆ. Διὸ κατὰ τὴν ἀρχὴν ἤδη τῆς βασιλείας γινώσκων κάλλιστα τὸ ἐξ αὐτῆς τῆς πόλεως χρήσιμον, ἐκυρίευσεν αὐτὴν, καὶ τῆτο ἐχρημάτισεν ἡ ἀφορμὴ τῆ πολέμου αὐτῆ καὶ τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι ἐζήτην τὴν πόλιν ὡς ἰδικὴν τῶν ἀποικίαν, διὰ τὴν ὁποίαν τόσον ἐφρόντιζον, ὥστε αὐταὶ

(1) Δημοσθ. κατὰ Ἀριστοφ.

ἤθελον ὦ ἀναβιβάσωσιν εἰς τὸν Μακεδονικὸν θρόνον τὸν Ἀργαῖον, ἐχὶ ἀγαπῶντες τὸ ἴδιον αὐτῷ ὄφελος, ἢ φιλοτιμύμενοι γὰρ δώσωσιν εἰς τὴν Μακεδόνα βασιλέα, ἀλλὰ διανοόμενοι ὦ ἀποκτήσωσι πάλιν τὴν πόλιν δι' ἐκείνους, ὅταν ἀπολαύσῃ τῷ σκοπεμένῳ. Ὁ Φίλιππος ἐννοήσας τὸν σκοπὸν τῶν Ἀθηναίων, καὶ κρίνων ἀρμόδιον γὰρ εἰρηνεύῃ τότε μὲν αὐτῶν, καὶ θέλων γὰρ μὴ μείνῃ ἢ πόλις μῆτε εἰς τὸ ἓν, μῆτε εἰς τὸ ἄλλο μέρος, ἐκήρυξεν αὐτὴν ἑλευθέραν, καὶ ἀφῆκε τὴν πόλιν αὐτονόμους καὶ ἀνεξαρτήτους ἀπὸ τῶν παλαιῶν δεσποτῶν, καὶ αὐτὸς π.χ. 358. ἐφαίνετο ἀδιάφορος. Ὅτε δὲ ἶδεν ἑαυτὸν ἀξιομάχον, δὲν ἀφῆκε τὴν πόλιν αὐτόνομον, ἀλλὰ τὴν ὑπέταξε παντελῶς καὶ εὐκόλως διὰ τὴν τότε ἀμέλειαν τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι ἤρνησαντο πᾶσαν βοήθειαν εἰς τὴν Ἀμφιπολίταν πρέσβεις, λόγῳ μὲν, ὅτι τῷτο ἤθελε νομιμῇ λύσις τῆς εἰρήνης, τὴν ὁποίαν ἔκαμον πέρυσσι μετὰ τῷ Φιλίππῳ, ἔργῳ δὲ, ὅτι αὐτὸς ἐξηπάτησεν αὐτῶν, ὑποσχόμενος γὰρ παραδώσει τὴν πόλιν εἰς αὐτῶν. Ἀλλ' αὐτὸς, ἀντὶ γὰρ τηρήσει τὸν λόγον τε, ἤυξεν περὶ σφόδρα τὴν ἐπικράτειάν τε, κυριεύσας τὴν Πύδναν καὶ Πυτιδαίαν, ἀπὸ τῆν ὁποίαν τελευταίαν ἐδίωξε τὴν ἐνευρισκομένην Ἀθηναίων φρενῶν, τὴν ὁποίαν ἀπολύσας μετὰ πάσης θεραπείας καὶ φιλανθρωπίας, ἀπέστειλεν εἰς τὰς Ἀθήνας, φανερόντων διὰ τῶν τε, ὅτι δὲν ἤθελε γὰρ ἐχθρευθῆναι φανερὰ μὲν ταύτην τὴν δημοκρατίαν, τὴν ἄλλοτε ὅχι παρακαίρως· ἀλλ' ἐν ταύτῳ ἐκίνοι πάντα λιθῶν γὰρ τὴν κατακονέσει, καὶ γὰρ τὴν διώξει μακρὰν τῆς γειτοκίας τε· τὴν δὲ Πύδναν ἐξανδραποδισάμενος, παρέδωκε μετὰ τῷ ἀνήκοντος αὐτῇ τόπῳ εἰς τὴν Ὀλυμπίαν, τὴν ἀδιαλλάκτως ἐχθρῶν τῷ πατρίῳ τε.

Ο Φίλιππος μὴ δυνάμενος τότε ν' ἀνανεώσῃ τὴν παλαιὰν ἔχθραν μὲ πλεσίαν καὶ δυνατὴν πόλιν, ἣ ὁποία ἀντεστάθη τρεῖς χρόνους εἰς τὰς δυνάμεις τῆς Σπάρτης καὶ Μακεδονίας, ἀπεφάσισε ν' ἀποκτήσῃ τὴν εὐνοίαν αὐτῆς καὶ φιλίαν κατὰ τὸ παρὸν, παραδίδων τὴν Πύδναν, καὶ νὰ τὴς ἐξαπατῇ, ὡς καὶ τὴς Ἀθηναίους, μὲ τὴν εἰρήνην, ἕως ἢ δυναθῇ νὰ πολεμήσῃ καὶ τὴς δύο μὲ περισσότερον ὄφελος. Αὐτὸς ἐματαίωσε προσέτι διὰ τῆς στρατηγίας καὶ τὴς σκοπῆς τῶν Ἀθηναίων, οἱ ὅποιοι τότε ἐζήτην τὴν συμμαχίαν τῶν Ὀλυνθίων, διὰ νὰ φυλάττωσι τόσον καλλίτερον τὴς τόπας των εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη. Οἱ Ὀλυνθιοὶ εἶχον μεγάλην ῥοπὴν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ ἐκ τῆς προήρχετο ἡ φιλοτιμία τῶν Φιλίππων καὶ τῶν Ἀθηναίων ὑπὲρ τῆς συμμαχίας αὐτῶν.

Μετὰ δὲ ταῦτα ὤρμησεν ὁ Φίλιππος καὶ ἐκυρίευσε τὴν πόλιν Κρηνίδας (1), ἣ ὁποία ἐκτίθη πρὸ δύο χρόνων, καὶ ἀπ' αὐτῆς ὠνομάσθη Φίλιπποι. Πλησίον ταύτης τῆς πόλεως ἀνεκάλυψε τὰ χρύσεια μέταλλα, τὰ ὅποια ἐδίδον ἐτησίως ὑπὲρ τὰ 1000 τάλαντα (2), ἀριθμὸς εἰς ἐκεῖνον τὸν καιρὸν ἀξιολογώτατος. Τῆτος τὸ χρυσίον, τῶν ὁποίων τὴν χρῆσιν σπανιώτατα παρημέλει ὁ Φίλιππος εἰς τὰς ὑποθέσεις τας,

(1) Αὕτη ἡ πόλις εἶναι περίφημος διὰ τὴν ἦτταν τῆς Βρέτης καὶ Κασσίας.

(2) Διὰ τῆτων καὶ δυνάμει μισθοφόρον ἀξιόλογον ἀπέκτησε, καὶ πολλὰς τῶν Ἑλλήνων κατέπεισε νὰ γίνωσι προδόται τῆς πατρίδος· καὶ εἰς αὐτὰ αἰνιττόμενος, ὅτι ἀπήγγειλαν αὐτῷ ποτὲ οἱ κατάσκοποι περί τινος φρενὸς ὀχυρῆ καὶ ἀναλώτης, ἠρώτησεν, ἂν ἦτο τόσον ἰχυρὸν, ὥστε νὰ μὴ δύναται ν' ἀναρῆ καὶ ὄνος φορτωμένος μὲ χρυσίον.

ἐχρησίμευσεν αὐτῷ περισσότερον εἰς τὸν πόλεμον, παρέξ οἱ σόλοι καὶ τὰ ὄπλα. Οἱ Ῥωμαῖοι ποιηταὶ (Juven. et Valer. max. Lib. vii.) ἔψαλαν τὴν ὑπερφυᾶ ἐνέργειαν τῆς μεταλλικῆς μεγαλορρήμονέσσης. Λέγουσι (Σκίδας), ὅτι ἐρωτήσας ποτὲ ὁ Φίλιππος τὸν ἐν Δελφοῖς χρησμὸν περίτινος πολέμου, ἤκουσε τῆτος

Ἀργυρίαις λόγχαισι μάχεσθαι, καὶ πάντα νικῆσεις.

ἤγουν μεταχειρίσασθαι ἀργυρᾶς λόγχας, καὶ θέλεις εἶσαι πάντα νικητής. Ἡ συμβουλή τῆς Πυθίας ἐγένετο ἔξιωμα εἰς αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ἐσάθη εὐτυχῆς κατὰ τὸ θεοπρόπιον, καὶ δὲν ἐκαυχᾶτο τοσούτον εἰς εὐτυχῆ νίκην, ὅσον εἰς εὐτυχῆ πραγματείαν, πεποιθὼς ὅτι εἰς μὲν τὸ πρῶτον ἐδοξάζοντο οἱ στρατιῶται καὶ οἱ στρατηγοὶ, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ὅλη ἡ δόξα ἤρμοζεν εἰς αὐτὸν μόνον.

Μετ' ὀλίγον εὖρεν ὁ Φίλιππος εὐκαιρίαν ἀξιολογωτέραν νὰ κορέσῃ τὴν φιλοδοξίαν του, ἐπειδὴ αἱ ἀμοιβαῖαι τῶν Ἑλληνικῶν ἐπαρχιῶν διχόνοιαι, αἱ ὅποιαὶ δὲν ἐπαυσαν ἐξ ὀλοκλήρου, κατήντησαν ἤδη εἰς πόλεμον. Οἱ δὲ πρωταῖτιοι τῆτος πολέμου, ὁ ὅποιος ὠνομάσθη μετὰ ταῦτα ἱερὸς πόλεμος (1), ἦσαν οἱ Φωκεῖς, οἱ ὅποιοι γεωργήσαντες πολὺν τόπον, ὅσις ἦτον ἀφιερωμένος εἰς τὸν ἐν Δελφοῖς Ἀπόλλωνα, κατηγοροῦντο ἀπὸ τῆς γείτονος ὡς παράνομοι καὶ ἱερόσυλοι ἐνώπιον τῆς Ἀμφικτυονικῆς συνεδρίας, τὸ ὅποιον ἔ-

(1) Μετὰ τὴν ἄλωσιν τῶν Κρηνιδῶν ὑπὸ τῆς Φιλίππου ἠκολούθησε πρῶτον μὲν μία διαφορὰ τῶν κατοίκων τῆς Εὐβοίας, ὅπερ πλεύσαντες οἱ Ἀθηναῖοι, ἐδίωξαν τῆς τῶν Θηβαίων φρουρῆτας· εἶτα δὲ ὁ ἐν τῷ πρώτῳ τόμῳ τῆς παρόντος συγγράμματος ἰσορηθὲς συμμαχικὸς πόλεμος, καὶ τελευταῖον ὁ ἱερὸς ἢ Φωκικὸς πόλεμος.

κρινε μάλισα τὰ περι τῆς Θρησκείας, ἔ κατεδικά-
 θησαν νὰ πληρώσωσι πολλὰ τάλαντα· οἱ δὲ μὴ δυ-
 νάμενοι νὰ τὰ πληρώσωσιν, ἠναντιώθησαν εἰς τὴν ἀ-
 πόφασιν τῶν Ἀμφικτυόνων λέγοντες, ὅτι αὐτοὶ εἶ-
 χον τοπαλαιὸν τὴν ἐξουσίαν ἔ προσασίαν τῆ μαντείας,
 ἔ μάρτυρα τέτε ἔφερον τὸν ἀρχαιότατον Ὀμηρον (Ἰλ.
 6, σιχ. 517).

Ὁ Φιλόμηλος, εἰς τῶν πρώτων πολιτῶν, ἔπε- Ὀλ.
 μελήθη πρώτος νὰ διεγείρη τὴς Φωκεῖς εἰς τῆτον τὸν 106,2.
 πόλεμον, ἔ νὰ τὴς ἐμπνεύσῃ θάρρος ἔ τόλμην· ἔ π.χ.
 χειροτονηθεῖς αὐτοκράτωρ στρατηγός, ἦλθεν εἰς τὴν 355.
 Σπάρτην διὰ νὰ καταπέσῃ ἔ τὴς Λακεδαιμονίους, οἱ
 ὅποιοι μετὰ τὸν Λευκτρικὸν πόλεμον κατεδικάθησαν
 εἰς ὁμοίαν ποινὴν ὑπὸ τῶν Ἀμφικτυόνων ἐξ αἰτίας τῶν
 Θηβαίων διὰ τὴν ἀρπαγὴν τῆς Καδμείας. Ὁ ἔν Ἀρ-
 χίδαμος, ὁ βασιλεὺς τῶν Λακεδαιμονίων, ἀποδεξάμενος
 τὴς λόγους, φανερώς μὲν δὲν ἠθέλησε νὰ τῷ βοηθή-
 σῃ, ἔθάρρυνε δὲ αὐτὸν μὲ λόγους ἔ χρήματα κατὰ
 τὸ παρόν. Ὁ δὲ Φιλόμηλος συναθροίσας πολλὰς στρα-
 τιώταις, ἔκυρίευσε τὸ μαντεῖον χωρὶς μεγάλης δυ-
 σκολίας, καὶ ἔκοψεν ἀπὸ τὰς σήλας τὰς ἀποφάσεις
 τῶν Ἀμφικτυόνων. Ἐκ τῶν γειτόνων οἱ Λοκροὶ ἀντε-
 στάθησαν αὐτῷ ἐξόχως τῶν ἄλλων, ἀλλ' ἐνίκηθησαν.
 Αὐτὸς θέλων νὰ ἐπικυρώσῃ τὸ ἀξίωμα τε, καὶ νὰ
 δείξῃ εὐχήμενα πρόφασιν τῶν ἐπιχειρημάτων τε, ἔ-
 ζήτησεν ἀπὸ τὸ μαντεῖον εὐνοϊκὴν ἀπόκρισιν. Ἡ δὲ
 Πυθία μὴ θέλεσα κατ' ἀρχὰς νὰ ὑπακῆσῃ, ἐφθνή-
 θη ἀπὸ τὴς φοβερεισμέσ τε, ἔ εἶπεν, ὅτι ὁ θεὸς ἔδιδεν
 αὐτῷ ἄδειαν νὰ πράττῃ ὡς βέλεται. Ὁ Φιλόμηλος
 ἔθεώρησε ταύτην τὴν ἀπόκρισιν ὡς καλὴν μαντείαν,
 καὶ τὴν ἔδημοσίευσεν εἰς ὅλους.

Οἱ Ἀμφικτύονες συναχθέντες πάλιν, ἐκήρυξαν κατὰ τῶν Φωκέων πόλεμον, εἰς τὸν ὁποῖον ἐπέπεσον τὰ περισσότερα Ἑλληνικὰ ἔθνη, τὰ μὲν ἐνύμενα μετέωτο, καὶ ἄλλα μὲ τὸ ἄλλο μέρος. Οἱ μὲν Λοκροὶ, Βοιωτοὶ, Θετταλοὶ, καὶ τὰ πλησιόχωρα ἔθνη ἀπεφάσισαν νὰ βοηθήσωσι τὸν θεόν· ἡ δὲ Σπάρτη, αἱ Ἀθῆναι καὶ ἄλλαι Πελοποννησιακαὶ πόλεις ἠνώθησαν μετὰ τῶν Φωκέων. Ὁ Φιλόμελος, ὅστις δὲν ἐβλάψεν ἕως τῶρα τὴν θεσσαυρὸν τῆς μαντείας, ἤδη ἀπέρριψε τὴν δεισιδαιμονίαν, συμπεραίνων ὅτι οἱ θεσσαυροὶ τῆς θεῆς δὲν ἠμποροῦν νὰ ἐξοδιαθῶν καλλίτερον, εἰμὴ πρὸς βοήθειαν αὐτῆς τῆς θεότητος· διατὶ αὐτὸς μὲ αὐτὴν τὴν δικαιολογίαν ἐσκέπαζε τὸ ἱερόσυλον ἐπιχείρημα· καὶ διὰ ταύτης τῆς νέας βοήθειας διπλασιάσας τὸν μισθὸν τῶν στρατιωτῶν, ἐσύναξεν ἀξιόλογον στρατεύμα.

Πολλὰ μάχαι συνέβησαν, καὶ ἡ τύχη ἐχρημάτισεν ἐπ' ὀλίγον ἰσόρροπος. Γνωστὸν ὑπάρχει παντὶ ἀνθρώπῳ, πόσον φρικτοὶ εἶναι οἱ ὑπὲρ φρεσκειῆς καὶ πίψεως πόλεμοι, καὶ εἰς πόσας ἀτοπίας ἐμπορεῖ νὰ βυθίσῃ τὸν ἀνθρώπον ὁ ψευδὴς ζῆλος, ὅτε μάλιστα κρύπτεται ὑποκάτω εἰς τοιοῦτο σεβάσμιον ὄνομα. Οἱ Θηβαῖοι πιάσαντες πολλὰς αἰχμαλώτους, κατεδίκανσαν αὐτὰς ὡς ἱεροσύλους εἰς θάνατον. Οἱ Φωκεῖς ἀντέπραξαν τὸ αὐτὸ πρὸς ἐκδίκησιν. Οὗτοι νικήσαντες κατ' ἀρχὰς εἰς πολλὰς μάχας, ἀντενικήθησαν τελευταῖον εἰς μίαν μάχην, ὅπου ὁ στρατηγὸς Φιλόμελος συγκλειθεὶς εἰς κρημνώδη τόπον καὶ δυσέξιτον, ἐμάχετο πολὺν χρόνον γενναϊότατα, ἕως ἔσπελπιθεὶς, καὶ φοβόμενος μὴ παραδοθῆ εἰς τὴν ἐχθρὸν καὶ πάθη ἀπείρου βασάνου, κατεκρημνίσθη ἀπὸ ὑψηλὸν βρά-

· χ.
354.

χον (1). Ο διάδοχος Ονόμαρχος ανέλαβε τὴν ἐξουσίαν τῶν στρατευμάτων.

Ο δὲ Φίλιππος ἔκρινεν ὠφελιμώτερον νὰ μείνῃ ἐδέτερος εἰς αὐτὴν τὴν γενικὴν ταραχὴν καὶ διάσπασιν τῆς Ἑλλάδος. Ἡ πολιτικὴ τότε τῆ φιλοδοξία βασιλέως, ὅστις ὀλίγον ἐφρόντιζεν ὑπὲρ τῆς θρησκείας καὶ ὑπὲρ τῆ Ἀπόλλωνος, καὶ ἦτο πάντοτε προσεκτικὸς εἰς τὸ ἴδιον συμφέρον, ἀπαιτῆσε νὰ μὴ ἔμβῃ αὐτὸς εἰς πόλεμον πάντῃ ἀκερδῆ καὶ ἀνωφελήτον, ἀλλ ὠφελόμενος ἀπ' αὐτὴν τὴν γενικὴν διαίρεσιν καὶ ταραχὴν τῆς Ἑλλάδος νὰ ἐκτείνῃ τὰ ὄρια τῆς ἐπικρατείας τε, καὶ ν' αὐξήσῃ ἀδεῶς τὴν βασιλείαν τε. Διὸ καὶ ὑπερέχαιρε βλέπων ἀμφοτέρω τὰ μέρη, τὰ ὅποια κατέτρεχον καὶ ἠδυνάτιζον ἀλλήλους, ἐπειδὴ ἐδύνατο μετέπειτα νὰ τὰ ταπεινώσῃ εὐκολώτερον.

Ἐν τῷ τέλει τότε τῆ πολέμου (2) ἐγεννήθη καὶ ὁ μέγας Ἀλέξανδρος, τῆ ὁποῖα ὁ πατὴρ Φίλιππος ἔγραψε παρευθὺς πρὸς τὸν περίφημον φιλόσοφον Ἀριστοτέλην ἐπιστολὴν ἐγκωμιασικὴν καὶ κολακευτικὴν, δηλοποιῶν αὐτῷ τὸ συμβᾶν, καὶ παρακαλῶν ν' ἀναδεχθῆ τὴν ἀνατροφὴν τῆ υἱῆς τε, καὶ νὰ τὸν διδάξῃ τὰ σωτήρια μαθήματα τῆς ἀνδρίας καὶ ἀρετῆς, ὅσα χαρακτηρίζουσι τὸν μέγαν ἄνθρωπον, ἐπειδὴ αὐτὸς μόνος δὲν ἠμπορεῖ διὰ τὰς πολλὰς φροντίδας νὰ τὸν διδάξῃ. Ο μολογῶ χάριτας εἰς τὰς θεάς, ἔ-

Ὁλ.
ρς, 1
π. χ.
356.

(1) Κατὰ Ἰερίνον ἀπίθανοι μαχομένοι.

(2) Οὐχὶ τῆ ἱερῆ, ἀλλὰ τῆ συμμαχικῆ. Ο Φίλιππος, ὅτε ἤκεσε τὴν γέννησιν τῆ Ἀλεξάνδρου, ἔμαθε καὶ ὅτι Παρμενίων, ὁ στρατηγός, ἐνίκησε λαμπρῶς τὸς Ἰλλυριοὺς, καὶ ἐξεφανώθη εἰς τὰ Ὀλύμπια (Πλάτ. εἰς Ἀπολ.).

λεγειν, ὅχι τόσον ὅτι μοι ἔδοσαν υἱόν, ὅσον ὅτι μοι τὸν ἔδοσαν εἰς τὰς ἡμέρας τῆ Ἀριστοτέλους (1).

Ἐν τῷ μεταξὺ, ἐπιθυμῶν ὁ Φίλιππος νὰ ὑπο-
 α. χ. τάξῃ τὴν Θράκην, καὶ νὰ διαφυλάξῃ τὲς αὐτόσε τό-
 353. πρῆς τε, ἐσράτευσεν εἰς τὴν Μεθώνην, πόλιν τινὰ
 μικρὰν, ἣ ὅποια ἔσα δυσφύλακτος ἀφ' ἑαυτῆς, παρ-
 ηνώχλει αὐτὸν καὶ ἀνδρίατο εἰς τὲς σκοπῆς τε, ὅσα-
 κισ εἶχον αὐτὴν οἱ ἐχθροὶ, καὶ ἐκπολιορκήσας κατέ-
 σκαψεν αὐτὴν. Ὑπὸ τὰ τείχη ταύτης τῆς πόλεως ὑ-
 σερήθη ὁ Φίλιππος τῆ ἐνὸς ὀφθαλμοῦ διὰ τὴν ἀκόλε-
 θον πρᾶδοξον ἀφορμὴν. Ἀσὴρ ὁ Ἀμφιπολίτης ἐ-
 παρρησιάσθη εἰς τὸν Φίλιππον ὡς ἄριστος τοξότης, ὅτι
 ἐφόρευε καὶ τὰ πλέον ταχύπτερα ὄρνια (2). Ὁ βασι-
 λεὺς ἀπεκρίθη “πολλὰ καλὰ, σὲ πέρνω εἰς τὴν
 „δέλευσίν με, ὅταν πολεμήσω μὲ τὲς ψᾶρας (σύρ-
 „νης λατινισί)”. Αὕτη ἡ ἀσεια ἀπόκρισις παρώργι-
 σεν εἰς ἄκρον τὸν τοξότην· πολλάκις ὁ ἀσειος λόγος
 προξενεὶ κακὰ ἐπικόλυθα εἰς τὸν λέγοντα. Ὁ το-
 ξότης ἐμβὰς εἰς τὴν πόλιν, ἔρριψε τόξον, ἐν ᾧ ἦτο
 γεγραμμένον, πρὸς τὸν δεξιὸν ὀφθαλμὸν
 τῆ Φιλίππου, καὶ ἐκκόψας τὸ δεξιὸν ὄμμα τῆ Φι-
 λίππου, ἀπέδειξε σκληρότητα τὴν εὐτοξίαν τε (3).
 Ὁ Φίλιππος ἀντέρριψε τὸ ἴδιον τόξον μὲ ταύτην τὴν
 ἐπιγραφὴν, ἂν ὁ Φίλιππος κυριεύσῃ τὴν
 πόλιν, θέλει σαυρώσει τὸν Ἀσῆρα, καὶ

(1) Πλάτ. ἐν Ἀλιξ. καὶ ἀπορρ. Γ' β. 15'.

(2) Σειδ. εἰς Κάραν.

(3) Ἀπὸ τῆς τῆ καιρῶ δὲν ὁμίλει ποτὲ περὶ τῆ ὀμ-
 ματος, καὶ ὠργίζετο, ὅτι ἤκει τὴν λέξιν κύκλοψ.

εφίλαξε τὸν λόγον τε. Ἐμπειρός τις χειρῶργος (Κριτόβελος) μὴ δυνάμενος νὰ σώσῃ τὸ ὄμμα τῆ Φιλίππου, ἔσυρε τὸ τόξον μὲ τόσῃν ἐπιδεξιότητι, ὥστε δὲν ἀπέμεινεν ἕδὲ τὸ ἐλάχισον ἴχνος τῆς πληγῆς, καὶ ἔτιως ἐσκέπασε καὶ τὴν ἀρχημοσύνην (Πλίν. Ζ. λζ).

Μετὰ δὲ τὴν ἄλωσιν τῆς Μεθώνης, ὁ Φίλιππος αἰείποτε προσεκτικὸς ἦτοι νὰ ταπεινώῃ τὰς ἐχθρὰς μὲ νέας νίκας, ἢ νὰ κάμνῃ νέας φίλους μὲ κάμμιαν μεγάλην ἐκδύλευσιν, ἐσράτευσεν εἰς τὴν Θετταλίαν, ἣ ὅποια ἐκάλεσε τὴν βοήθειάν τε κατὰ τῶν τυράννων. Ἡ ἐλευθερία ταύτης τῆς χώρας ἐφαίνετο μὲν ἤδη μόνιμος μετὰ τὸν θάνατον τῆ Φερρᾶις Ἀλεξάνδρου, ἀλλ' οἱ ἀδελφοὶ αὐτῆ, οἱ ὅποιοι ὁμῶς μετὰ τῆς γυναικὸς τε Θήβης ἐδολοφόνησαν αὐτὸν, ἀπέρριψαν τὸ προσωπεῖον τῆς φιλελευθερίας, καὶ ἐτυράννην πάλιν, καταπιέζοντες τὰς Θετταλὰς μὲ τὸν τυραννικὸν ζυγόν. Λυκόφρων ὁ πρωτότοκος τῶν τριῶν ἀδελφῶν, τῶν διαδόχων τῆ Ἀλεξάνδρου, ἐβοήθειτο ἀπὸ τῆς Φωκείας, τῶν ὁποίων ὁ στρατηγὸς Οὐνόμαρχος ἐλθὼν μετὰ πολλῆς δυνάμεως, πρῶτον μὲν ἐνίκησε τὸν Φίλιππον, εἰς ἄλλην ὁμῶς μάχην ἐνίκηθη αὐτὸς καὶ α. χ. τὸ στρατεύματά τε, καὶ οἱ μὲν φεύγοντες ἐδιώχθησαν 352. ἕως εἰς τὴν θάλασσαν, ἐξ δὲ χιλιάδες καὶ ἐπέκεινα ἀπέθανον ἐν τῇ μάχῃ, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ Οὐνόμαρχος, τῆ ὁποῖα τὸ σῶμα ἐσαύρωσεν ὁ Φίλιππος, καὶ τριχιλίοι αἰχμάλωτοι ἐρρίφθησαν, ὡς ἱερόσυλοι καὶ ἀντίπαλοι τῆς θρησκείας, εἰς τὴν θάλασσαν (1).

Μετὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τῶν Θετταλῶν ἀπεφάσισεν ὁ Φίλιππος νὰ τρέψῃ τὰ ὄπλα κατὰ τῆς Φωκίδος.

(1) Τὸν Οὐνόμαρχον διεδέξατο ὁ ἀδελφὸς τε Φαῦλος, ὅστις νικηθεὶς ἀπὸ τῆς Θηβαίας, ἀντινίκησε τὰς

Αὕτη ἦτον ἡ πρώτη εὐκαιρία ἐπιχειρήσει τῆ νὰ ἔμβη εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ νὰ μετέξῃ τῶν κοινῶν πραγμάτων τῶν Ἑλλήνων, ἀπὸ τὰ ὅποια πάντοτε οἱ βασιλεῖς τῆς Μακεδονίας ἐδιώχθησαν ὡς ἀλλοεθνεῖς. Ὅθεν προφασιζόμενος νὰ περάσῃ εἰς τὴν Φωκίδα πρὸς τιμωρίαν τῶν ἱεροσύλων Φωκέων, κινεῖται πρὸς τὰς Θερμοπύλας ἐπὶ σκοπῶ νὰ κυριεύσῃ αὐτὸ τὸ στενὸν, τὸ ὅποιον προωδοποιεῖ αὐτῷ ἐλευθέρην τὴν εἰσοδὸν εἰς τὴν Ἑλλάδα, καὶ μάλιστα εἰς τὴν Ἀττικὴν.

Οἱ Ἕλληνες, ὅσοι περιλαμβάνοντο ὑπὸ τῆτο τὸ ὄνομα, ἐνόμιζον ἐπικίνδυνον καὶ ὀλεθρίαν εἰς ἑαυτὸς τὴν εἰσοδὸν τῶν ξένων εἰς τὴν Ἑλλάδα, οἷοι ἐνομίζοντο καὶ οἱ Μακεδόνες ὡς ἐξέειπεν· μάλιστα δὲ οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ ὅποιοι φιλοτίμως εὐδοκίμουν εἰς τε τὴν πολιτικὴν καὶ εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἔγιναν διὰ τὰς διαφορὰς καὶ δυσυχίας τῆς πατρίδος τόσον ζηλότυποι, ὥστε ἐφθάνουν νὰ βλέπουν ἐν τῇ χώρᾳ των ξένους τινας πάντοτε κατοικῆντας, πολλῶ μᾶλλον πολλὰς ὁμῆ. Ὅθεν ὡς ἤκουσαν τὸν ἐρχομὸν τῆ Φιλίππου, ἔδραμον εἰς τὰς Θερμοπύλας, καὶ προκατέλαβον αὐτὸ τὸ στενὸν, τὸ ὅποιον ὁ Φίλιππος ἔτε ἠγωνιώδη νὰ κυριεύσῃ δυνασικῶς. Ὁ δὲ ἐξυπνίσας τὰς Ἀθηναίους ἀπὸ τὸν λήθαργον τῶν ἠδονῶν, καὶ συμβουλεύσας πρὸς τῆτο, ἦν ὁ περίφημος ῥήτωρ Δημοφθένης, ὁ ὅποιος ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἶδε τὴν φιλοδοξίαν τῆ Φιλίππου, καὶ τὴν δύναμιν, ὅσην εἶχε πρὸς ἀπόλαυσιν τῶν φιλοδόξων σκοπῶν τε.

Λοκρὲς, καὶ μετ' ὀλίγον ἀπίσανε. Μετὰ τὸν Φάυλλον ἔλαβε τὴν διοίκησιν ὁ υἱὸς τε Φάλαϊκος. Οἱ Θηβαῖοι καταντήσαντες εἰς ἄκραν ἀπορίαν, ἐζήτησαν βοήθειαν ἀπὸ τὸν μέγαν βασιλέα, ὅστις ἔδωκεν αὐτοῖς 300 τάλαντα.